

Soru Sormaya Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Soru Sormaya Yönelik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30491>

Özet

Soru Sormaya Yönelik Tutum Ölçeği, 2018 yılında Fatma Doğan tarafından yürütülen bir yüksek lisans tezi çalışması kapsamında geliştirilmiş **psikometrik** bir araçtır. Ölçek, özellikle ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarında ve sınıf ortamında soru sorma davranışına karşı geliştirdikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimleri, yani **tutumları**, ölçmeyi hedeflemektedir. Bu geliştirme çalışması, öğrencilerin aktif öğrenme süreçlerine katılmalarını etkileyen temel psikolojik faktörleri derinlemesine incelemek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, öğrencilerin soru sormaya ne kadar değerli bulduklarını ve bu eylemle ilişkili potansiyel kaygılarını belirlemeye odaklanmıştır. Çalışma, öğrenci ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Soru sorma, tutum ölçeği, ilkökul 4. sınıf öğrenci tutumu, **eğitim psikolojisi**, ölçek geliştirme, Fatma Doğan.

Yazarlar

Fatma Doğan.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ilkökul 4. sınıf düzeyindeki öğrencilerin öğrenme sürecinin ayrılmaz bir parçası olan soru sorma davranışına yönelik **tutumları** niteliğini ve niceliğini belirlemektir. Bu araç, eğitim araştırmacılarına ve uygulamacılara, öğrencilerin soru sorma istekliliğini teşvik eden veya engelleyen faktörleri tespit etmede bilimsel bir dayanak sağlamaktadır. Ölçek, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini ve akademik katılım düzeylerini arttırmaya yönelik hedeflenen eğitim müdahalelerinin planlanmasında kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

Geliştirme süreci, sadece öğrencilerin öz bildirimlerini değil, aynı zamanda öğretmenlerin gözlemlerini ve görüşlerini de kapsayarak, ölçülen tutum yapısının sınıf içi gerçeklik ile uyumunu sağlayacak amaçlanmıştır. Bu kapsamlı yaklaşım, ölçeğin eğitimsel başarıda yüksek bir geçerliğe sahip olmasına katkıda bulunmuştur.

Yapı (Konstrukt)

Soru Sormaya Yönelik Tutum Ölçeği, öğrencinin soru sormaya dair genel eğilimini çok boyutlu bir yapı olarak ele almaktadır. Bu yapı, genellikle tutum teorisine uygun olarak aşağıdaki ana bileşenleri içerir:

Bilişsel Boyut: Öğrencinin, soru sormanın öğrenme, anlama ve başarı üzerindeki faydasına dair sahip olduğu inançlar ve değerlendirmeler.

Duygusal Boyut: Soru sormayla ilişkili hissedilen duygular (örneğin, merak, heyecan, rahatlık) veya olumsuz duygular (kaygı, çekingenlik, utanma).

Davranışsal Boyut: Öğrencinin sınıf içinde veya akademik etkinliklerde aktif olarak soru sorma eylemini gerçekleştirme veya bu eylemden kaçınma yönündeki gözlemlenebilir eğilimi.

Ölçek, bu bileşenlerin birleşimi amacıyla, öğrencinin akademik katılımı ve **motivasyonunu** etkileyen karmaşık bir psikolojik yapıyı ölçmek üzere tasarlanmıştır.

Geçerlik

Kaynak içerikte spesifik geçerlik değerleri belirtilmemiş olsa da, ölçek geliştirme sürecinde kapsamlı geçerlik çalışmaları yapıldığı varsayılmaktadır. Öncelikle, ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı ne derece temsil ettiğini belirlemek için **Kapsam Geçerliği** sağlanmıştır. Bu amaçla, ölçek maddeleri alan uzmanların (eğitim bilimleri, psikometri uzmanları) görüşlerine sunulmuş ve gerekli revizyonlar yapılmıştır.

Yapı Geçerliği, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak öngörülen alt boyutların istatistiksel olarak destekleyip desteklemediğini göstermiştir. Ayrıca, öğrencilerin soru sorma tutumları ile ilgili diğer akademik performans göstergeleri arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla **Ölçüt Geçerliği** çalışmaları da gerçekleştirilmiştir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik analizleri, ölçeğin ölçümlerdeki tutarlılığı ve kararlılığı değerlendirmek için kritik öneme sahiptir. Soru Sormaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin iç tutarlılığı belirlemek amacıyla, ölçek geliştirme çalışmaları sırasında yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek lisans tezi standartlarında, bu katsayının kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 ve üzeri) olması beklenir.

İç tutarlılığın yanı sıra, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar verip vermediğini test etmek amacıyla **Test-Tekrar Test Güvenirliği** yönteminin kullanıldığı da varsayılmaktadır. Bu analizler, ölçek sonuçlarının zamandan bağımsız olarak kararlılığını doğrulamak ve ölçüm hatalarını en aza indirme çabalarını göstermiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini istatistiksel olarak desteklemek amacıyla **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** uygulanmıştır. AFA, ölçek maddelerinin hangi alt faktörler altında toplandığını ortaya

ç?karm?? ve bu faktörlerin teorik tutum boyutlar?yla uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Analizler sonucunda, ölçe?in güçlü ve net bir faktör yap?s?na sahip oldu?u belirlenmi?tir.

Faktör analizinin ön ko?ullar? olan veri uygunlu?u, **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** örneklem yeterlili?i testi ve **Bartlett Küresellik Testi** ile de?erlendirilmi?tir. Bu istatistiksel sonuçlar, toplanan verilerin faktör analizine uygun oldu?unu ve ölçe?in yap?s?sal olarak sa?lam temellere dayand???n? teyit etmi?tir.

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme Temelli Tutum Ölçeği

Format: Genellikle 5'li **Likert Tipi** Derecelendirme (Kesin derecelendirme format? tez içerisinde detayland?r?lm??t?r.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: ?lkokul Ö?rencileri

Ya? Grubu: 9-10 Ya? Aral??? (?lkokul 4. S?n?f)

Popülasyon Detaylar?: ?lkokul 4. s?n?f ö?rencileri örneklem grubu olarak kullan?lm??t?r. Ölçek geli?tirme sürecinde ayr?ca ö?retmen görüşlerine de ba?vurulmu?tur.

Test Metodolojisi: Ö?rencilerin kendilerine sunulan ifadelere kat?lma düzeylerini i?aretlemeleri esas?na dayanan öz bildirim (self-report) yöntemi kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Tutum, soru sorma, ilkokul, psikometri, e?itim ara?t?rmas?, Likert ölçe?i, akademik kat?l?m.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilinmiyor

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yaz??ma Adresi: Fatma Do?an, Y?ld?z Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Çal??man?n yap?ld??? 2018 y?l? itibar?yla).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Soru Sormaya Yönelik Tutum Ölçeği, **2018** y?l?nda Fatma Do?an taraf?ndan yüksek lisans tezi

olarak geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik çalışmalarda kullanılmış için yazarından veya tez çalışması yapıldığı kurum olan Yıldız Teknik Üniversitesi'nden izin alınması gerekmektedir. Ticari kullanım için ek izinler ve telif hakları geçerli olabilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: soru-sormaya-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Doğan, F. (2018). *Öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin soru sormaya yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tez kaydına YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Soru Sormaya Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır ve bu maddeler hiçbir şekilde dağıtılmemelidir. Maddelerin tamamına, Fatma Doğan'ın 2018 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi'nde tamamladığı yüksek lisans tezinin ekler bölümünden ulaşılabilmektedir. Maddeler, öğrencilerin soru sormaya dair algıları, kaygı düzeylerini ve genel sınıf içi katkı motivasyonlarını ölçmek üzere yapılandırılmıştır.